

Terminologizarea cuvintelor de uz comun în domeniul economic

E. Hodinitu, M. Golovaci

Prezentul articol pune în discuție unele aspecte ale terminologizării lexemelor din limbajul comun în limbajul economic, prezentând o descriere succintă a unor mecanisme de terminologizare : metafora și metonimia.

Terminologia unui domeniu specializat are menirea de a denumi conceptele aferente acestui domeniu. Plecând de la ideea că terminologia vehiculează cunoștințe de specialitate într-un oarecare domeniu de activitate, cercetătorii A. Leontiev, L. Cudreavșeva, M. Wold, T. Slama-Cazacu consideră că această funcție este prioritară în procesul conceptualizării specialității în cauză [1].

Observările efectuate ne permit să deducem că terminologia din domeniul economic „se alimentează” din lexicul limbii comune. Un mare număr de cuvinte sau/și îmbinări de cuvinte din uzul comun se terminologizează pentru a desemna noțiuni în limbajul economic. În continuare vom încerca să analizăm câteva cuvinte din lexicul comun ce au pătruns în limbajul economic.

Lexemul *cameră* (din ital. *camera* – „încăpere într-o clădire”, a suportat o primă terminologizare în domeniul juridic, semnificând „ parte componentă a organului legislativ în unele țări : *Camera Deputaților*. A doua terminologizare a lexemului *camera* este atestată în limbajul economic în sintagma *Camera de Comerț și Industrie* : „ *Printre măsurile necesare pentru diminuarea deficitului, Președintele Camereii de Comerț și Industrie a numit simplificarea procedurilor de export ...* ” [2; 3].

Terminologizarea unor unități ale lexicului de uz comun are la bază două mecanisme: metafora și metonimia. Terminologizându-se, cuvântul din limbajul comun își extinde aria de funcționare pe de o parte, iar pe de altă parte, are loc îngustarea sensului acestuia, deoarece, termen fiind, aria sa de întrebuițare se restrânge.

Terminologizarea prin metaforă dă cuvântului o semnificație nouă prin analogie sau printr-o comparație subînțeleasă ca un transfer de sens. Un exemplu elocvent de terminologizare metaforică avem în cazul lexemului *a îngheța* „a se preface în gheață”, care capătă în context economic, sensul de „acțiune economică, ce constă în blocarea, stoparea anumitor mărfuri, conturi, datorii” : „... *proiectul de investiții va fi înghețat, iar compania AIR MOLDOVA va fi obligată să-i restituie 3 mln. dolari americani companiei Wistar Ventures*” [3].

În aceeași ordine de idei, substantivul *incubator* „instalație special amenajată de clocire artificială pentru asigurarea condițiilor de temperatură, umiditate, ventilație, întoarcerea ouălor, securitate, etc., necesare dezvoltării normale a embrionului din ou” se terminologizează în domeniul medicinei, semnificând „cameră special amenajată în care se poate asigura dezvoltarea, în condiții optime, a copiilor născuți prematur”. O a doua terminologizare a lexemului *incubator* se produce în domeniul economic, și anume, în sintagma *business incubator* : „*După ce am creat o zonă economică, un centru de suport al businessului și un business incubator, acum a venit rândul ghișeului unic de eliberare a autorizațiilor de construcție și comerț*” [2; 11]. Astfel, pornind de la semnificația primară a lexemului *incubator*, am defini termenul *business incubator* drept „o afacere ce beneficiază de asistență juridică, de înlesniri ce ar menaja și ar direcționa evoluția benefică a acestuia”[4].

Unitatea lexicală *ghișeu / ghișee* din exemplul sus-citat „ferestruică ori deschizătură special amenajată în ușa sau în peretele unui birou, prin care publicul poate lua contact direct cu funcționarii unei instituții” [5] are în context economic sensul : „denumire dată unor instituții economice ce acordă autorizații de activitate comercială și prestări servicii, certificate de urbanism și autorizații de construcție”[4].

Dacă în cazul terminologizării prin metaforă, după cum s-a putut vedea, cuvântul își modifică sensul prin analogie, în cazul terminologizării prin metonimie se presupune înlocuirea unui

nume cu altul sau a cauzei prin efect. Astfel, substantivul *operator* (din fr. *opérateur*) „muncitor calificat care supraveghează funcționarea unei mașini de lucru, a unui aparat” [5] are în accepțiune economică următoarea semnificație : „instituție care efectuează diverse operații economice”. : „*SUA au achitat mai mult pe post de furnizor de armament sau de operator de credite*” [6; 12]. În cazul dat cuvântul *operator* cu semnificația „muncitor calificat ...” capătă prin extindere metonimică semnificația întregului : instituție, organizație, stat, etc.

Cuvântul *desfacere* (din lat. dis-facere) „ acțiunea de a (se) desface și rezultatul ei, descompunere, despărțire, dezorganizare, etc. ” [5] este inclus în *Dicționarul de Management* cu sensul : „ activitate de livrare, de transmitere către beneficiari a bunurilor de către deținătorul lor (furnizor, angrosist); vânzare ” : „... perspectiva ramurii din punct de vedere al costurilor exploatării și al pieții de *desfacere*” [6; 13].

Din cele expuse mai sus concluzionăm că elaborarea terminologiei într-un domeniu de activitate este o necesitate, deoarece în rezultatul apariției de concepte noi, se impune definirea clară a acestora și desemnarea lor cât mai precisă. Fenomenul terminologizării se produce frecvent și în baza materialului lingvistic, oferit de limba generală. Migrarea termenilor dintr-un domeniu de specialitate în altul este aici de necontestat.

Bibliografie :

1. T. Slama-Cazacu, *Limba și context*, Editura științifică, București, 1998.
2. *ECO*, 07.12.2005.
3. *Glasul Națiunii*, 27.06.2002, p.11.
4. *Dicționar de Economie*, București, 2001.
5. *DEX – dicționar explicativ al limbii române*, București, 1998.
6. *Săptămâna*, 09.12.2005.